
ЗДОРОВ'Я ТА ЖИТТЯ ЛЮДИНИ – МОРАЛЬНИЙ ІМПЕРАТИВ СУЧАСНОСТІ

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Грень Л. М.

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
Україна, м. Харків, mega_lgren@ukr.net*

Анотація: дослідження спрямоване на розкриття державної політики України у сфері фізичної культури і спорту та її реалізацію серед студентської молоді закладів вищої освіти.

Ключові слова: державна політики України, безпека країни, фізична культура і спорт, нормативно-правові документи.

Вступ. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни», затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020, серед пріоритетів національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, цілей та основних напрямів державної політики у сфері національної безпеки визначає «людський капітал як запоруку майбутнього України» і спрямована на створення умов, «зокрема інфраструктурних, для популяризації серед громадян масового спорту з метою покращення їх здоров'я та фізичного розвитку; забезпечення права людини на охорону здоров'я, зокрема популяризацію здорового способу життя, забезпечення особам з інвалідністю повну інклюзію у суспільство, рівність прав і можливостей на доступ до сервісів і послуг, роботи, відпочинку та активного соціального життя» [3].

Мета дослідження. Визначити змістовну спрямованість державної політики України у сфері фізичної культури і спорту та її реалізацію серед студентської молоді закладів вищої освіти.

Результати дослідження та їх обговорення. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року «визначає пріоритети державної політики, що передбачені «Законом України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики», а саме: створення умов для максимальної реалізації здібностей талановитих спортсменів, забезпечення рівних прав і можливостей до занять фізичною культурою і спортом усіх категорій населення України, стимулювання створення спортивної інфраструктури, сприяння участі українських спортсменів у міжнародних змаганнях, підвищення авторитету держави у світовому спортивному русі, удосконалення державної політики у сфері фізичної культури і спорту, а також сприяння популяризації та поширенню здорового способу життя, організації змістовного дозвілля» [4]. Для досягнення стратегічної цілі (українці регулярно

та свідомо займаються фізичною культурою і спортом) передбачається: «створення для здобувачів освіти належних умов для заняття руховою активністю та формування ставлення до занять фізичною культурою і спортом як до важливої складової здорового способу життя. Щодо закладів вищої освіти, то «для цього у передбачається виконання таких завдань, як: розроблення нових підходів до проведення занять з фізичної культури (виховання) у закладах освіти як органічної складової здорового способу життя, зокрема з урахуванням інклюзивності для осіб з інвалідністю; посилення відповідальності керівників закладів освіти усіх ступенів за забезпечення належного рівня рухової активності» [4].

Нормативно-правовими документами у сфері фізичної культури і спорту щодо формування й популяризації здорового способу життя є: Закон України «Про фізичну культуру і спорт»; регіональні програми розвитку фізичної культури і спорту; Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація».

Серед вітчизняних науковців, чії роботи присвячено питанням державного управління та державного регулювання у сфері фізичної культури і спорту, можна назвати В. Безкровну С. Вавренюка, С. Гуськова, М. Дутчака, В. Лукащука, В. Платонова, І. Руденко та ін.

У теперішній час існує об'єктивна необхідність глибоких перетворень у сфері фізичної культури і спорту на всіх державних рівнях управління [1, с. 129]. Сучасна освіта в нашій державі передбачає, що нове покоління буде здатне досягати соціальної, економічної та екологічної гармонії в суспільстві, виступаючи при цьому, як охоронець та розповсюджувач загальнолюдських цінностей [5, с. 7].

Основними завданнями державної політики на муніципальному рівні в галузі фізичної культури і спорту є: вдосконалення функціонування сфери фізкультурно-оздоровчих і спортивних послуг на основі багатоканального фінансування; вивчення потреб населення міст у заняттях фізичною культурою і спортом і формування на їхній основі обов'язків системи державного забезпечення населення соціально значущими послугами у підтримці здорового способу життя; розробка і вдосконалення нормативно-правової бази у частині введення мінімальних стандартів для послуг фізичної культури і спорту; формування і покращення матеріально-технічної бази, визначення оптимальної структури спортивних споруд різноманітного профілю і майданчиків для неорганізованих масових занять фізичною культурою і спортом у містах; формування ринку фізкультурно-оздоровчих послуг, розширення їхньої номенклатури, зниження вартості й підвищення якості; розробка програми державного будівництва і державного підприємництва у сфері фізичної культури і спорту» [1, с. 129].

У Програмі економічного і соціального розвитку Харківської області на 2021 рік (Частина I Пріоритети та основні завдання соціально-економічного розвитку області на 2021 рік, п. 1.3 Підвищення стандартів життя) визначено мету у галузі фізичної культури і спорту (п. 1.3.9), яка полягає у зміцненні здоров'я, сприянні фізичному розвитку мешканців, забезпеченні збільшення обсягу рухової активності, відродження трудового потенціалу. Завданнями щодо реалізації поставленої мети на 2021 рік є:

- збереження мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл, підготовка спортивного резерву області, збільшення кількості дітей, залучених до занять фізичною

культурою та спортом, залучення молодих спеціалістів до роботи в сфері фізичної культури та спорту;

- пропагування серед населення області здорового способу життя, створення умов для якісної діяльності центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»;
- підтримка та подальший розвиток спорту вищих досягнень;
- збереження та розвиток матеріально-технічної бази сфери;
- збільшення обсягів фінансування галузі за рахунок залучення коштів з усіх джерел, не заборонених законодавством.

Міністерство освіти і науки України приділяє значну увагу розвитку фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах. Це відповідає як просвітницькій місії освіти, так і завданням вищих навчальних закладів з підготовки сучасних фахівців з усвідомленням цінностей здорового способу життя та готовністю до захисту України.

Так, Календарним планом фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України на 2021 рік заплановано ряд заходів щодо проведення Чемпіонатів та Кубків України на відкритому повітрі та у приміщенні, XVI-літніх Універсіад, Міжнародних турнірів та міжнародних змагань серед студентів ЗВО, збірних команд студентів ЗВО з таких видів спорту: армспорт – 1 захід (250 спортсменів); бадмінтон – 2 заходи (750 спортсменів); більярдний спорт – 3 заходи (90 спортсменів); богатирське багатоборство – 3 заходи (140 спортсменів); бокс – 5 заходів (420 спортсменів); боротьба вільна – 1 захід (250 спортсменів); боротьба греко-римська – 1 захід (170 спортсменів); боротьба Кураш – 1 захід (300 спортсменів); важка атлетика – 4 заходи (530 спортсменів); веслування академічне – 3 заходи (280 спортсменів); веслування на човнах «Дракон» – 1 захід (400 спортсменів); водне поло – 3 заходи (278 спортсменів); волейбол – 8 заходів (2952 спортсмени); волейбол пляжний – 2 заходи (240 спортсменів); гандбол – 8 заходів (1048 спортсменів); гирьовий спорт – 2 заходи (390 спортсменів); гімнастика спортивна – 3 заходи (570 спортсменів); гімнастика художня – 3 заходи (810 спортсменів); грепплінг – 1 захід (360 спортсменів); дзюдо – 5 заходів (3200 спортсменів); карате – 3 заходи (1300 спортсменів); кікбоксинг WAKO – 3 заходи (1300 спортсменів); кіберспорт – 2 заходи (6000 спортсменів); кікбоксинг WPKA – 1 захід (400 спортсменів); кікбоксинг ВТКА – 1 захід (160 спортсменів); козацький двобій – 1 захід (200 спортсменів); легка атлетика – 3 заходи (2450 спортсменів); панкратіон – 1 захід (360 спортсменів); перетягування канату – 6 заходів (1045 спортсмени); плавання – 3 заходи (1550 спортсменів); пляжна боротьба – 1 захід (150 спортсменів); пляжний гандбол – 6 заходів (720 спортсменів); пляжний футбол 6 заходів (440 спортсменів); регбі – 6 заходів (2250 спортсменів); рукопашний бій – 1 захід (120 спортсменів); скелелазіння – 3 заходи (330 спортсменів); спортивна аеробіка – 2 заходи (640 спортсменів); спортивне орієнтування – 1 захід (100 спортсменів); спортивні танці – 3 заходи (550 спортсменів); спортивний туризм – 5 заходів (140 спортсменів); стрибки у воду – 3 заходи (250 спортсменів); стрільба з лука – 3 заходи (400 спортсменів); стрільба кульова – 3 заходи (360 спортсменів); таеквондо ІТФ – 1 захід (300 спортсменів); тайландський бокс Муей Тай – 1 захід (250 спортсменів); теніс – 3 заходи (530 спортсменів); теніс настільний – 3 заходи (800 спортсменів); тхеквондо

(ВТФ) – 5 заходів (2750 спортсменів); ушу – 5 заходів (2050 спортсменів); фехтування – 3 заходи (750 спортсменів); футбол – 15 заходів (приблизно 5352 спортсмени); фут зал – 4 заходи (620 спортсменів); хортинг – 1 захід (180 спортсменів); черліденг – 1 захід (500 спортсменів); лижні гонки – 2 заходи (136 спортсменів).

Таким чином, до спортивних заходів загальнодержавного рівня МОН планує залучити студентів закладів вищої освіти у кількості 45301 осіб.

Що стосується фізкультурно-оздоровчих заходів, то МОН України планує у 2021 році залучити студентів ЗВО до участі у Всеукраїнському фізкультурно-оздоровчому заході серед учнів і студентів «SportCraftGames. Winter», у Всеукраїнському спортивно-інтерактивному заході серед дітей та молоді OlympicLab, у Всеукраїнських студентських іграх, у Всеукраїнській акції «Олімпійський куточок», у Всеукраїнській акції «Олімпійська книга», у Всеукраїнському оздоровчому заході серед студентів, у Всеукраїнських змаганнях з футболу, у Спеціальній Олімпіаді України серед учнів і студентів у рамках Європейського футбольного тижня та інші, не менш корисні і цікаві заходи.

Висновки. Отже, державна політики України у сфері фізичної культури і спорту спрямована на гармонійне виховання, фізичний розвиток, повноцінне оздоровлення, змістовний відпочинок і дозвілля молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортивного резерву. Крім того, реалізація державної політики України у сфері фізичної культури і спорту серед студентської молоді закладів вищої освіти сприятиме відродженню трудового потенціалу країни, розширенню міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури і спорту, зміцненню престижності нашої країни на міжнародній арені, забезпеченню національної безпеки.

Список джерел інформації:

1. Лукашук В. І. Державна політика в галузі фізичної культури і спорту: українські реалії / В. І. Лукашук // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2014, № 1101.
2. Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту: Указ Президента України від 28.09.2004 р. № 1148/2004. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004> (дата звернення: 30.09.2020).
3. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни», затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020 – URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24.12.1993 р. №3808-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення: 24.09.2020).
4. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року Постановою Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. N 1089 http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP201089.html.
5. Сучасна освіта України: державно управлінський аспект: Монографія / Л. М. Грень, С. А. Вавренюк, П. І. Алієва. – Харків: НУЦЗУ, 2021. 236 с.